

Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys ry

Luovutetun alueen sankarihautausmaita (sotilashautausmaita) koskevien käytännön toimenpiteiden toimintamalli

Hautausmaiden asema ja toimivaltasuhteet

Luovutetun alueen sotilashautausmaitiin kohdistuvat toimenpiteet sisältyvät Suomen tasavallan hallituksen ja Venäjän federaation hallituksen välillä 11.7.1992 solmitun valtiosopimuksen piiriin (Sopimus yhteistyöstä toisen maailmansodan seurauksena Venäjällä kaatuneiden suomalaisten sotilaiden ja Suomessa kaatuneiden venäläisten (neuvostoliittolaisten) sotilaiden muiston vaalimisesta, SopS N:o 95/1992).

Sopimuksen 2 artiklan 1 momentin mukaan sotilaiden hautapaikkojen hoitotoimenpiteistä sovitaan sopimuspuolten asianomaisten toimielinten kesken.

Venäläisen osapuolen asianomaisena toimielimenä ja töiden ainoana suorittajana on Kansainvälinen sotamuistoyhteistyön liitto Vojennyje Memorialy (Venäjän federaation hallituksen määräys 24. syyskuuta 2010 nro 1615-r).

Suomalaisen osapuolen asianomaisena toimielimenä on Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys ry (Puolustusministeriön ja Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys ry:n sopimus sotavainajien muiston vaalimisesta sekä Suomen ja Venäjän välillä tehdyn sopimuksen täytäntöönpanosta 31.12.2014). Valtiosopimuksesta johtuvia oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan yhdistys ei voi siirtää kolmannelle osapuolelle.

Karjalan Liitolla tai luovutetun alueen pitäjäyhteisöillä ei edellä olevien määräysten perusteella ole suoraa toimivaltaa sotilashautausmaita koskevissa asioissa. Tarkoituksenmukaista kuitenkin on, että pitäjäyhteisöt voivat tehdä asianomaisten paikallishallintojen kanssa hautausmaiden hoito- ja ylläpitösopimuksia. Niiden laatimisessa on kuitenkin noudatettava jäljempänä mainittua toimintatapaa.

Hautausmaiden hoitotoimenpiteet

Valtiosopimuksen 2 artiklan 2 momentin mukaan hautapaikkojen hoitoon sisältyy hautapaikkojen kunnostaminen, niiden pitäminen asianmukaisessa kunnossa ja säilyttäminen, muistomerkkien ja muistopatsaiden pystyttäminen, muistolaattojen asettaminen ja hautojen istutustyöt.

Käytännön kokemuksen ja venäläisiltä osapuolilta saadun palautteen perusteella tavanomaisille hoitotoimenpiteille, kuten hautapaikan siivous, haravointi ja ruohon leikkaaminen, ei tarvita erityistä lupaa, vaan ne ovat vapaasti tehtävissä. Korrektia on kuitenkin olla yhteydessä paikallishallintoon toimenpiteitä toteutettaessa.

Muistomerkkien kunnostamisessa, uusien muistomerkkien pystyttämisessä ja muita vastaavia sopimuksen 2 artiklan 2 momentin mahdollistamia toimenpiteitä suunniteltaessa tulisi edetä seuraavassa järjestyksessä:

1. Pitäjyhteisö laatii alustavan suunnitelman ja toimenpide-ehdotuksen ja keskustelee sen toteuttamismahdollisuuksista paikallishallinnon kanssa.
2. Kun yhteisymmärrykseen on päästy, pitäjyhteisö tekee perustellun ja mahdollisimman yksityiskohtaisen esityksen hankkeesta Sotavainajien muiston vaalimisyhdistykselle.
3. Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys lähettää puoltamansa suunnitelman Vojennyje Memorialylle ja pyytää tätä ryhtymään toimenpiteisiin aluehallinnon (lähinnä Leningradin alue ja Karjalan tasavalta) päätöksen saamiseksi hankkeen toteuttamiselle.
4. Venäjän viranomaisten sisäinen asian käsittely hallinnon eri portaissa ja sen tuloksena Vojennyje Memorialyn vastaus yhdistykselle sekä ohjaus piiri- ja paikallishallinnoille.
5. Yhdistys lähettää saamansa Vojennyje Memorialyn vastauksen pitäjyhteisölle.
6. Pitäjyhteisö käynnistää käytännön toimenpiteet sopimalla hankkeen toteuttamisen yksityiskohdista paikallishallinnon kanssa.
7. Pitäjyhteisö raportoi hankkeen valmistumisesta yhdistykselle.
8. Yhdistys raportoi sopivaksi katsomallaan tavalla hankkeen päättymisestä Vojennyje Memorialylle.

9.11.2021/PS